

MEDITERANSKI ETNOLOŠKI POLETNI SIMPOZIJ V PIRANU (od 14. 9. do 18. 9. 1998)

489

Pred štirimi leti sta Inštitut za multikulturne raziskave in ISH – Fakulteta za podiplomski humanistični študij začela s projektom **Mednarodna etnološka poletna šola**, kjer gre v prvi vrsti za znanstveno srečanje, na katerem sodelujejo povabljeni mednarodno uveljavljeni strokovnjaki, predstavniki različnih univerz in inštitutov, ki vsako leto prinašajo v Piran aktualne novosti v stroki. Doslej sta bila izdana dva zbornika s prispevki predavateljev na prvih treh šolah oz. simpozijih: MESS I in MESS 2 (Mediterranean Ethnological Summer School Vol. I & Vol. II).

Letos je potekal peti, jubilejni simpozij, na katerem je sodelovalo okoli 60 udeleženk in udeležencev, med njimi vrsta uglednih domačih in tujih znanstvenikov: iz Slovenije Borut Telban in Milan Bufon, iz Hrvaške Lidija Nikočević in Lada Čale Feldman, iz Avstrije Gabriele Rasuly-Paleczek, Olaf Bockhorn in Jana Salat, iz Nemčije Heidrun Friese, iz Švice Pierre Centlivres, iz Izraela Dan Rabinowitz in Nigel Rapport iz Velike Britanije. Na simpoziju so sodelovali tudi dodiplomski in podiplomski študentje z ljubljanske Filozofske fakultete (Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo in Oddelek za sociologijo kulture), Fakultete za podiplomski humanistični študij (ISH) ter podiplomski študentje s tujih univerz, ki so jih s seboj pripeljali povabljeni predavatelji.

Našteti strokovnjaki so v petih delovnih dneh v referatih predstavili svoje raziskovalno delo. Dopoldan so po dva ali trije predavali o določeni tematiki, nato pa se je vnela burna diskusija z ostalimi udeleženci simpozija. Popoldanske delavnice, ki so se navezovalе na določene teme, so bile namenjene predvsem študentom.

V ponedeljek, 14. septembra, je peti Mediteranski etnološki poletni simpozij odprl red. prof. dr. Zmago Šmitek z Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, ki je bil tisti dan tudi odgovorni povezovalc referatov na temo: **Srednjezhodne etnografije**. Slišali smo dva referata.

1. *Tribe and State: the Afghan and Central Asian Example* (Gabriele Rasuly-

Paleczek), v katerem je tekla beseda o odnosu med državo in plemenom. Poudarek je bil na različnih oblikah organiziranja plemena nasproti močni državi oz. njegovih strategijah preživetja: kakšna hierarhija vlada v samem plemenu (dominanca starejših nad mlajšimi), kdo lahko postane vodja plemena (karizma in starost) v Afganistanu ...

2. Drugi referat na to temo je imel naslov *Violence in the Afghan Conflict and Fieldwork in Crisis Situations*. Pierre Centlivres nas je v njem poučil, kaj mislimo s tem, ko govorimo o "nasilju" (vsakdanji izkušnji) v Afganistanu, kako izgleda terensko delo v takih situacijah,...

490 Popoldanski delavnici je sledila uradna otvoritev z banketom, ki so jo pospremili domači istrski muzikanti.

V torek, 15. septembra, je Elke-Nicole Kappus vodila diskusijo na temo **Nacionalno in transnacionalno**. Slišali smo dva referata.

1. Olaf Bockhorn se je v prispevku *Who Benefits from Ethnicity?* spraševal o koristnosti in uporabnosti pojma "etniija". Menil je, da ni enotne definicije tega pojma, ki bi ga prav lahko zamenjali s pojmom "kultura". Ostali udeleženci simpozija so mu s številnimi argumenti ugovarjali, češ da je sam pojem popularen, razširjen po vsem svetu, uveljavljen ...

2. Dan Rabinowitz se je z referatom *Nationalism and Transnationalism in the anthropology of the Palestinians* nekoliko bolj kot drugi približal publiki, saj je z jasno in razločno izgovorjavo pokazal, da se zaveda, da večini poslušalcev angleščina ni prvi jezik. S krajšim zgodovinskim uvodom nas je seznanil z nekaj dejstvi o Palestini, kako so se vanjo na začetku 20. stoletja začeli priseljevati Judje, ki so tako po koncu druge svetovne vojne in z ustanovitvijo države Izrael (1948) popolnoma spremenili nacionalno sestavo tistih krajev. To je bil proces, v katerem so Palestinci zaradi velikega izseljevanja v sosednje arabske države postali v Izraelu *trapt minority*. Predstavil je odnos država – *trapt minority*; manjšina je statična, majhna, ima malo vpliva na politiko, sovražna država je ne obravnava enako kot druge državljane

Popoldan smo si ogledali videofilm o Ericu J. Hobsbawmu, predstavniku skupine avantgardnih socialnih zgodovinarjev, ki je močno vplivala na razvoj socialne zgodovine v Veliki Britaniji in drugje. V sliki in besedi nam je predstavil svoj pogled na problem nacionalizma oz. pogloblitve teze, ki jih je že objavil v knjigi *Nations and nationalism*.

V sredo, 16. septembra, je Peter Meurkens vodil program na temo: **Uporaba literature v antropologiji**. Slišali smo referate predstavnikov treh različnih šol (Dunaj, Zagreb, Cambridge), različnih teoretskih usmeritev in pristopov.

1. *The Sexual Life of Savages & Anthropological Science: an Author's View*, kjer je Jana Salat vzela pod drobnogled delo poljskega antropologa Bronislawa Malinowskega: *The Sexual Life of Savages* (1929), ki je nastalo na podlagi njegovega terenskega dela na Trobriandskih otokih. Malinowski je prvi uvedel v socialno

antropologijo terensko delo, bil pa je tudi eden prvih antropologov, ki so bili pozorni na psihološko dimenzijo kulture in so pri delu uporabljali psihoanalizo. V tem kontekstu se je zanimal tudi za seksualno življenje majhnih, zaprtih družb na otokih.

2. *The (Mis)uses of Enchantment: Displacing the Authorities of Literary Criticism and Anthropology* je svoj referat – izčrpno poročilo o vlogi teatra v antropologiji – naslovila Lada Čale Feldman z Inštituta za etnologijo in folkloristiko v Zagrebu.

3. V referatu z naslovom *Representing Anthropology, Blurring Genres: Zigzagging Towards a Literary Anthropology* pa je Nigel Rapport razmišljal o antropologu takole: Kaj dela antropolog? Piše, pisanje pa naredi izkušnjo smiselno. Sam Rapport uporablja pri pisanju metodo "cickakanja" med antropologijo in literaturo. Resnica je v gibanju in v tem, da postavimo skupaj stvari, ki logično ne spadajo druge k drugim. Antropologija je produkt posameznikov, katerih svet je sestavljen iz sveta drugih posameznikov. Rapportov seznam asociacij, sestavljen iz misli antropologa Leacha, fizika in kozmologa Hawkingsa, zgodovinarja Fayerabenda, pisatelja Dickensa in drugih, je seznam, ki sega na najrazličnejša področja človekovega ustvarjanja, je pravzaprav njegov red, primer njegovega gledanja na življenje in način pisanja antropologije. 491

Popoldne sta delavnico vodila njegova študenta. Prvi je eksperimentalno na račun razlike med sliko in besedo, kako se ta dva medija razlikujeta in kaj imata skupnega, kateri medij dopušča več domišljije in kdaj se skozi interpretacijo enega ali drugega pretihotapi individualizem. Drugi študent, ki je naredil nekaj raziskav v Sloveniji in na Hrvaškem, pa se je omejil na reklamne plakate s seksualno tematiko v postsocialističnih državah, na primer sun-mixove reklame "vsaka ima svoj faktor".

V četrtek, 17. septembra, je izr. prof. dr. Bojan Baskar z Oddelka za sociologijo Filozofske fakultete v Ljubljani vodil diskusijo na temo **Istra**. Tema mediteranskih in istrskih študij je bila zastopana tudi na prejšnjih štirih Mednarodnih poletnih šolah v Piranu. Namenjena sta ji bila dva referata.

1. *Slovene Istria and its Neighbourhood: Problems of Shaping of Social and Cultural Spaces*. Nato je mag. Milan Bufon s Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu govoril o Istri kot specifičnem historičnem in kulturnem območju s skupnimi karakteristikami, ki izhajajo iz tradicionalnega sožitja italijanske, hrvaške in slovenske etnične skupnosti. S pomočjo zemljevidov je prisotnim razložil burno zgodovino Istre in njeno današnjo razdeljenost med tri države – Slovenijo, Hrvaško in Italijo. Menil je, da je njihov "istrski" delež v demografskem in ozemeljskem pogledu sicer različen, a so kljub temu v vseh treh enotah prisotni vsi temeljni elementi istrske identitete. Istra je v Evropi poseben primer obmejne regije in poseben primer regio-nacionalizma. Regionalizem pomeni za mag. Bufona nacionalizem v zmanjšanem formatu.

2. *Old and New Boundaries: Everyday Life along the Croat-Slovenian Border In Istria* je svoj referat naslovila Lidija Nikočević. Utemeljila ga je na izsledkih

terenskega dela v dveh obmejnih regijah v notranjosti Istre, ki so pokazali, da je nova državna meja, ki je po razpadu SFRJ razdelila Istro na slovenski in hrvaški del, v marsičem spremenila njihovo vsakdanje življenje. Natančneje: življenje tamkajšnjih prebivalcev se odvija v tradicionalnem prostoru, vendar danes v dveh oz. treh državah, če upoštevamo še Italijo. Sorodstvene vezi in ekonomski odnosi se zaradi državne meje niso prekinili, so pa vsekakor ovirani. Pri vseh teh spremembah je vredna pozornosti tudi identiteta prebivalcev, ki je prej lokalnega kot širše nacionalnega značaja, ter zanimive osebnosti župnikov, policistov in uradnikov.

492

Na popoldanski delavnici se je zopet vnela burna debata: vprašanje centra, ki bi povezoval Istro. Vloga Trsta na eni in Reke na drugi strani polotoka ... Zvečer so si udeleženci simpozija pod strokovnim vodstvom ogledali Piran in bili prijazno sprejeti pri piranskem županu.

Zadnji dan mediteransko etnološkega simpozija, v petek 18. septembra, je mag. Borut Brumen zaključil delo z diskusijo na temo **Čas v socialni antropologiji**. Na to temo smo zopet slišali dve razpravi.

1. Prvo – *Time, Death and Cosmos* – je prispeval slovenski antropolog Borut Telban, ki je po opravljenem terenskem delu na Papui Novi Gvineji doktoriral na Avstralski nacionalni univerzi v Canberri. V poldrugem letu bivanja med tamkajšnjimi domorodci – z njimi je delal, hodil na lov, spal, jedel in dihal – se je seznanil z njihovimi kozmologijami oz. pogledi na čas, smrt in kozmos. Zanje je na primer značilen ciklični čas, medtem ko imamo mi judovsko-krščansko koncepcijo časa oz. linearni čas. V vasici Ambonwari na Papui Novi Gvineji je torej preteklost pomembna le toliko, kolikor je prisotna v sedanjosti. Zato dr. Telban kritizira tiste, ki domorodce, kot so na primer prebivalci vasiče Ambonwari, opisujejo kot ljudi “zunaj časa” samo zato, ker nimajo naše (zahodno Evropske) percepcije časa.

2. V referatu *Time, Discourse and Practice* se je avtorica Heidrun Friese v zapleteni angleščini posvetila definicijam časa, ki so jih postavili Platon, Aristotel, Hegel, Heidegger, Giddens, Durkheim, Bourdieu ter drugi filozofi, sociologi in zgodovinarji. Poslušalstvu je skušala prikazati vso zapletenost pojma čas, kar ji je tudi uspelo. V popoldanski delavnici je dodala še nekaj citatov filmskega režiserja Jima Jarmuscha, pisatelja Antoina de Saint Exuperyja itn. Diskusija je kmalu postala morda nekoliko preveč abstraktna.

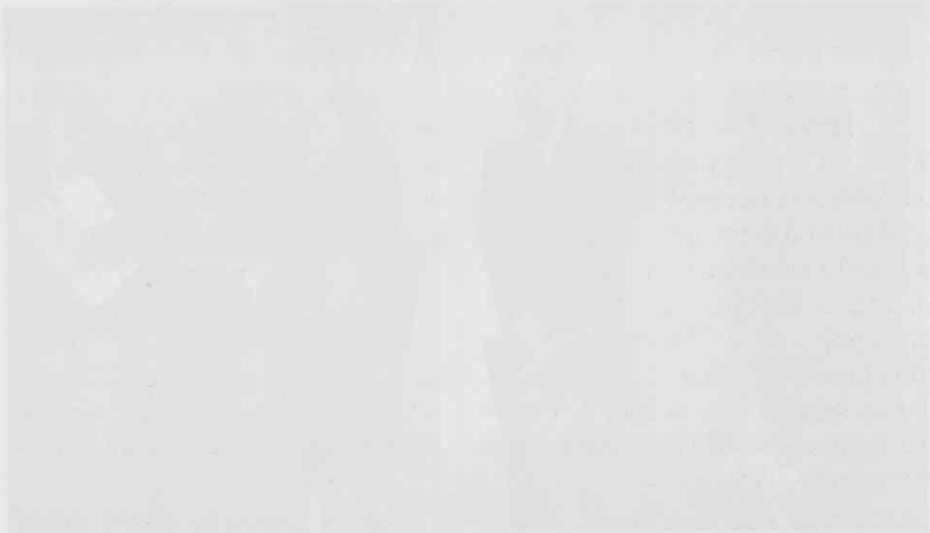
V soboto, 19. septembra, so organizatorji poskrbeli za celodnevno ekskurzijo po Istri, za dobro razpoloženje pa je poskrbelo tudi toplo poletno “mediteransko” sonce.

Simpozij je bil za študente zelo koristen. Prvič zato, ker smo dobili veliko neposrednih informacij o dogajanju v stroki. Drugič zaradi diskusij med strokovnjaki in predavatelji, ki so spremljale predavanja ter prispevale k zanimivosti srečanja. In tretjič zato, ker so bile delavnice namenjene predvsem študentom, ki so lahko potešili svojo radovednost tako, da so zastavljali različna

vprašanja in s tem pripomogli k raznolikosti in enkratnosti diskusije. Na drugi strani pa so se na tem multidisciplinarnem simpoziju prav gotovo česa naučili tudi priznani in uveljavljeni strokovnjaki, ki se specialističnih simpozijev, ki ne zadevajo področij njihovih tekočih raziskav, sploh ne udeležujejo. Zato gredo vse pohvale organizacijskemu odboru, ki so ga sestavljali red. prof. dr. Zmago Šmitek, izr. prof. dr. Bojan Baskar, asist. mag. Borut Brumen in asist. dr. Rajko Muršič.

Več o simpoziju bo mogoče prebrati v naslednji številki zbornika MESS, kjer bodo zbrani vsi prispevki predavateljev.

Maja Ilich 493

Dr. Jozef Bognar, dr. Duša Kralj Uršnik, dr. Goran Makarevič in mag. Borut Brumen
1998, Ljubljana

... letnega srečanja podaljšal. Njegov prispevek je bil ena od posledic
... v psihologiji in filozofiji je nastal 17. novembra 1998 v Vill
Podgorcih v 1998. letu. Govorila so nekateri predavatelji se hal. predstavila
... slovenskega etnološkega društva dr. Duša Kralj Uršnik, profesor znanj
... in razpravi o etnološki znanosti in o etnologiji. Govorila so tudi dr. Jozef Bognar
... in dr. Goran Makarevič.

... in dr. Bognar in dr. B. Brumen razpravljali. Dr. Goran
... in dr. Goran Makarevič, mag. Borut Brumen in dr. Jozef Bognar. Vsi predavatelji
... in pripravili zbirko in knjigo, večina njih predstavila na simpoziju
... specialitet in ljudski umetnosti raziskovalni projekt in področje